

Søren Krarups intimationstale

Taler

Søren Krarup
Præst og politiker

Dato

20. august 1969

Sted

Ribe Domkirke

Omstændigheder

En intimationstale er en kort tale, der holdes i begyndelsen af præstevielsesritualet

Prædikentekst

Paulus' Brev til Romerne kapitel 13, vers 1-3

Revolution og teologi

Enhver skal underordne sig de øvrigheder, han har over sig; thi der er ingen øvrighed, uden at den er fra Gud, og de, som findes, er indsat af Gud, så den, som sætter sig op imod øvrigheden, står Guds ordning imod; og de, som står den imod, vil pådrage sig selv dom. De styrende er jo ikke til for at skræmme dem, som gør det gode, men dem, som gør det onde (Rom.13,1-3).

I kirkerne er der for tiden ved at opstå en såkaldt revolutionsteologi, som finder kristendommens mening i revolutionen, og som derfor vil rangere kirkerne ind på linie med revolutionære i alle lande. Det er en teologi, der ikke vil bedrives ved skrivebordet, men som går ud i alverden og helst derhen, hvor mange folk er kommet sammen, for den vil ses og høres og handle og virke i politiske og samfundsmæssige sammenhænge. Af den grund har den hidtil gjort sig mest gældende ved stemmekraftens styrke og plakaternes mængde, hvilket af indlysende årsager har begrænset lødigheden i dens argumentation og gjort det vanskeligt at skønne over, om der overhovedet er nogen argumentation. Viljen til at gøre sig bemærket har ingen imidlertid kunnet være i tvivl om. Og selv om man nok kan mene, at denne forkærlighed for revolutionen ikke er uden sammenhæng med, at netop det revolutionære er blevet sidste skrig i politik og samfundsforhold, og at revolutionsteologien således er udsprunget af en ikke ukendt kirkelig interesse i at hænge efter moden og skaffe sig popularitet ved at efterplapre populære slagord, så har en sådan skeptisk mening om

revolutionsteologien ikke været i stand til at dæmpe revolutionsteologernes aktivitet: ved kirkedage og kirkemøder tropper de op i stakåndet mængde med skilte og talekor og melder sig som kirkens unge mandskab, der vil *engagere* sig i verden, og de afholder økumeniske kongresser for at sætte kirkerne i bevægelse henimod en engageret holdning, og der vedtages udtalelser og fremsættes anklager imod den bestående og derfor reaktionære kirke.

For en sådan revolutionsteologi er Pauli ord om lydighed mod øvrigheden det samme som synden selv. For i disse ord fra Romerbrevet opmuntres der ikke til revolution imod de indsatte myndigheder, men der gives befaling til efterrettelighed over for dem, og det gøres endda med den udtrykkelige tilføjelse, at øvrigheden er indsat af Gud. Således bliver revolutionen i sidste ende gjort til oprør imod Gud, og således kommer en revolutionsteologi i en ubehagelig klemme, fordi den trods megen snak om revolution dog ikke helt kan se bort fra, at den som teologi også skulle snakke om Gud. Den almindeligste følge er derfor, at man tager afstand fra Paulus og siger, at han taler usandt om Gud, og derefter taler man om Gud på en modsat måde, man kalder sand, og som består i, at man gør Gud til revolutionens og samfundsforbedringens og den sociale retfærdigheds Gud. Og i det små fører det igen til, at man vil være præst på en ny og revolutionær måde, hvorfor man sætter sig ud over de forpligtelser, som et kongeligt embede fører med sig, og indleder en uforsonlig krig imod den sagesløse præstekjole og de uskyldige ritualer og jodler med på rytmer i tidens takt, som skal udtrykke en engageret kristendoms salmesang.

Pjat er det efter min mening, der præger denne revolutionsteologiske holdning. Men det er klart, at det ikke er gjort med at konstatere pjatteriet, eftersom dét forsøger at formulere sig i en forståelse af, hvad kristendom er. Om revolutionsteologiens kristendomsforståelse er det derfor, sagen må dreje sig. I opfattelsen af Gud, i opfattelsen af evangeliet, i opfattelsen af samfundet og for så vidt også i opfattelsen af revolutionen må revolutionsteologien undsiges af dem, der – i den udstrækning de kan finde hoved og hale i den – finder den uevangelisk i forståelsen af såvel revolution som teologi.

Til dem hører jeg, og en undsigelse kan efter min mening bedst ske ved at gentage de paulinske ord fra Romerbrevet om lydighed mod øvrigheden. I dem er nemlig indeholdt en bestemt forståelse af evangeliets forhold til samfundet, som man vel kan forkaste, men som man i hvert fald ikke skal forkaste uden at

gøre sig klart, hvad forkastelsen indebærer. I stedet for Paulus kunne også Luther være nævnt. For som bekendt var den lutherske reformation en tilbagevenden til Paulus, hos hvem Luther hørte evangeliet, og forholdet kan da nemt vise sig at være det, at de, der i vor lutherske kirke afviser Pauli forståelse af øvrigheden, i virkeligheden gør det ud fra en opfattelse, der bygger på den katolske kristendomsforståelse, som den lutherske reformation gjorde op med. Måske — kan man finde — er det erklæret økumeniske i revolutionsteologien ingen tilfældighed?

I forlængelse af Paulus ordnede jo Luther den saksiske kirkes forhold ved at lægge den under fyrsten og således gøre den til en statskirke. For det har han siden høstet megen kritik, og også hos os er begrebet statskirkelighed eet af de skældsord, som hyppigst fremføres af aktive kirkefolk. Jeg må bekende, at Luthers løsning af kirkens forhold forekommer mig at være den bedste, der kan tænkes, og at statskirkelighed er at foretrække for enhver anden kirkelighed, der ikke vil være underlagt statens love, men indrettet efter sin egen dynamiske fromhed. Hvor kirken er under staten, er jo nemlig kirken ingenting i sig selv, den er da en orden, en indretning, en funktion, der som en ordnet indretning ikke uden videre kan være de helliges forsamling. Statskirken er i selve navnet bestemt som en ganske verdslig størrelse, der ikke skal udrette andet end håndhæve den orden, der giver mulighed for at prædike på søndag. Statskirken er helt ud underlagt statens reglement. Og dermed er sagt, at evangeliet er helt ud i Guds hånd.

For det er jo netop denne adskillelse af Guds og menneskers, der finder sit udtryk i, at den menneskeskabte kirke lægges ind under den stat, der slet ikke skal befatte sig med Gud og hans rige. Ved at følge statens love gives der med andre ord frihed for kirken til at lytte efter og forkynde evangeliet. Statskirken er et forsvar for et kristent menneskes frihed. For ved at lægge den synlige kirke i det rent borgerlige gøres kristendom til et anliggende for det rent forkyndelsesmæssige – eller anderledes udtrykt: statskirken vil ved at kræve statens orden overholdt tjene til at understrege den påstand, der er evangeliets, at Guds rige er ikke et rige af denne verden.

Og det er da nok den virkelige anstødssten: at ingen aktiv og udvendig kirkelighed vil finde sig i, at Guds rige ikke skulle være af denne verden, at Gud skulle være den skjulte Gud, at evangeliet skulle stille mennesker ganske tomhændet og inaktivt i forholdet til Vorherre. Forargelsen på

statskirkeligheden er i sidste instans en forargelse på evangeliet. For det er evangeliet, der sætter staten og dermed statskirken som et rige af denne verden, og det er således evangeliet, der kræver lydighed mod øvrigheden, som ikke er andet end den verdslige funktion at opretholde lov og orden. Enhver skal underordne sig de øvrigheder, han har over sig, siger Paulus. Og således har han sagt, at i forholdet til Gud er alt lutter åbenhed og frihed og gave.

Det vil videre sige, at det kongelige præsteembede er et forsvar for både præstens og menighedens frihed. Netop ved at forstå sig som kongeligt udnævnt og netop ved at overholde de givne borgerlige love har på den ene side præsten frihed til at afvise alle tyranniske krav om at demonstrere sin fromhed og hellighed og har på den anden side menigheden frihed til at tro på eget ansvar og blæse på ethvert præsteligt forlangende om at være midler imellem Gud og mennesker. For en ækelhed at skulle udstille kristelig aktivitet ved at gå i bløde klæder eller mørkt tøj! Jeg er glad for at kunne stå i kirken i en præstekjole, der ikke siger noget om mig og min kristelige tilstand, men kun noget om det embede, jeg er kongeligt udnævnt til, og jeg vil til enhver tid holde på, at gudstjenestens form skal ikke være afhængig af min private tro eller vantro, men alene af de til gældende reglement vedtagne ritualer. Både for præst og menighed skal der være *frihed*, og kun hvor der er lov, er der frihed — frihed til at tro på Gud og ikke på præsten eller missionæren eller den i egne øjne hellige nabo.

At øvrigheden er indsat af Gud, vil da sige, at den af Gud har fået befaling til at være verdslig øvrighed i ubekymrethed om Guds rige, som Gud selv og ingen anden skal bekymre sig for. Og revolutionsteologiens ringeagt for øvrighedens embede og gældende lov er i konsekvens heraf en ugudelig bekymring for Guds rige, som ingen revolutionsteolog vil overlade det til Gud selv at nære bekymring for. Det er den fromme hovmodighed, der taler ud af en revolutionær kirkelighed, det er foragten for de såkaldt vanekristne, der vil lade kristendom være et spørgsmål om udvendig aktivitet, det er i sidste ende en kristendomsforståelse, der kunne være inspireret af paven i Rom, som præker kirkens sociale og politiske engagement. Men hvor evangeliet forkyndes, afskaffes alle paver, af hvad art de måtte være. Hvor evangeliet lyder, kasseres enhver selvgjort fromhed. Hvor evangeliet er, er den store glæde for *hele* folket, der ikke har fortjent den og som derfor ikke skal demonstrere nogen fortjeneste. Som et forsvar for de ufortjentes ubetingede glæde skal det siges med Paulus: Enhver skal underordne sig de øvrigheder, han har over sig; thi der er ingen øvrighed, uden at den er fra Gud.

Amen.

Kilde

Tidehverv, 1969, nr. 7, september, s. 73-75 eller på tidehverv.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Tidehverv

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-krarups-intimationstale-1969>